

Kategorija: 3.3.3.9. Kasacinio proceso nutraukimas;3.4.4.1. Restruktūrizavimo proceso esmė ir paskirtis;3.4.4.4. Restruktūrizavimo planas ir jo tvirtinimas;

Santrauka:

LAT išplėstinė kolegija sprendė dėl teisės kasacine tvarka skųsti apeliacinės instancijos teismo nutartį dėl juridinio asmens restruktūrizavimo plano (ne)tvirtinimo

Civilinė byla Nr. e3K-7-212-469/2021

Teismo proceso Nr. 2-55-3-01709-2019-4

Procesinio sprendimo kategorijos: 3.3.3.9; 3.4.4.1; 3.4.4.4

(S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. lapkričio 25 d.

Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinė teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Alės Bukavinienės, Gražinos Davidonienės, Artūro Driuko, Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Donato Šerno ir Egidijos Tamošiūnienės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal restruktūrizuojamos uždarnosios akcinės bendrovės „Iviltra“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. gruodžio 17 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal restruktūrizuojamos uždarnosios akcinės bendrovės „Iviltra“ direktoriaus V. Š. pareiškimą dėl restruktūrizuojamos uždarnosios akcinės bendrovės „Iviltra“ restruktūrizavimo plano tvirtinimo; tretieji asmenys „SIA Proviteks“ ir „Rudcom Limited“.

Išplėstinė teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama **dėl teisės apskųsti kasacine tvarka apeliacinės instancijos teismo nutartį, kuria išnagrinėtas atskirasis skundas dėl juridinio asmens restruktūrizavimo plano patvirtinimo (nepatvirtinimo).**
2. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. sausio 13 d. nutartimi išskėlė atsakovei UAB „Iviltra“ restruktūrizavimo bylą.
3. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. balandžio 15 d. nutartimi atmetė RUAB „Iviltra“ direktoriaus V. Š. prašymą dėl termino restruktūrizavimo plano projektui pateikti sustabdymo.
4. Lietuvos apeliacinis teismas 2020 m. birželio 23 d. nutartimi Vilniaus apygardos teismo 2020 m. balandžio 15 d. nutartį panaikino ir pareiškėjo V. Š. prašymą tenkino bei pripažino, kad terminas restruktūrizavimo plano projektui RUAB „Iviltra“ restruktūrizavimo byloje pateikti buvo sustabdytas nuo 2020 m. kovo 16 d. iki 2020 m. birželio 16 d. imtinai.
5. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. rugsėjo 9 d. nutartimi atsisakė tenkinti RUAB „Iviltra“ nemokumo (restruktūrizavimo) administratorės prašymą patvirtinti RUAB „Iviltra“ restruktūrizavimo plano projektą. Teismas nustatė, kad restruktūrizavimo plano projektą pasirašė įmonės vadovas V. Š., todėl jis atitinka Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – *JANĮ*) 106 straipsnio 1 dalies nuostatas. Tačiau teismas nustatė, kad pateiktas restruktūrizavimo plano projektas yra pakoreguotas pagal AB SEB banko ir ARRMZ CHEMICALS SAS pastabas. Restruktūrizavimo plano projektas su korekcijomis nebuvo pateiktas tvirtinti kreditorių susirinkimui ir kreditoriams nebuvo sudaryta galimybė balsuoti už jo patvirtinimą, todėl restruktūrizavimo plano projektas neatitinka *JANĮ* 107 straipsnio 1 dalies nuostatų.
6. RUAB „Iviltra“ nemokumo (restruktūrizavimo) administratorė pateikė prašymą patvirtinti RUAB „Iviltra“ restruktūrizavimo plano projektą. Prašyme nurodyta, kad RUAB „Iviltra“ kreditoriai 2020 m. rugsėjo 30 d. vykusiame pakartotiniame kreditorių susirinkime pritarė restruktūrizavimo plano projektui.
7. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. spalio 14 d. nutartimi patvirtino RUAB „Iviltra“ nemokumo (restruktūrizavimo) administratorės pateiktą RUAB „Iviltra“ restruktūrizavimo planą.
8. Lietuvos apeliacinis teismas 2020 m. gruodžio 17 d. nutartimi panaikino Vilniaus apygardos teismo 2020 m. spalio 14 d. nutartį ir nepatvirtino 2020 m. spalio 1 d. pateikto RUAB „Iviltra“ restruktūrizavimo plano projekto.
9. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. gruodžio 22 d. nutartimi atmetė UAB „Iviltra“ direktoriaus prašymą atnaujinti RUAB „Iviltra“ restruktūrizavimo plano projekto pateikimo teismui terminą ir nutraukė RUAB „Iviltra“ restruktūrizavimo bylą.

10. RUAB „Iviltra“ vadovas 2020 m. gruodžio 30 d. pateikė atskirąjį skundą, kuriuo prašė panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2020 m. gruodžio 22 d. nutartį ir klausimą perduoti pirmosios instancijos teismui nagrinėti iš naujo. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. gruodžio 31 d. nutartimi nustatė apeliantui 7 kalendorinių dienų terminą atskirojo skundo trūkumams pašalinti – 38 Eur žyminiam mokesčiui sumokėti. RUAB „Iviltra“ vadovas 2021 m. sausio 8 d. pateikė prašymą dėl trūkumų šalinimo. Vilniaus apygardos teismo teisėjas 2021 m. sausio 8 d. rezolucija prašymą dėl trūkumų šalinimo priėmė ir bylą išsiuntė į Lietuvos Aukščiausiąjį Teismą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

11. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. spalio 14 d. nutartimi patvirtino RUAB „Iviltra“ nemokumo (restruktūrizavimo) administratorės pateiktą RUAB „Iviltra“ restruktūrizavimo planą. Teismas nustatė, kad restruktūrizavimo plano turinys atitinka *JAN/ 104* straipsnio 2 dalyje nurodytus reikalavimus. Taip pat teismas nusprendė, kad restruktūrizavimo planas atitinka *JAN/ 105* straipsnio 1 dalį ir *106* straipsnio 1 dalį, nes restruktūrizavimo plano vykdymas išdėstyta ketveriems metams ir jis pasirašytas V. Š., kuris valdo įmonę kaip vienasmenis atstovas.

12. Teismas nustatė, kad, remiantis 2020 m. rugsėjo 30 d. kreditorių susirinkimo protokolu turiniu, dėl restruktūrizavimo plano tvirtinimo balsavo kreditoriai, kurių teismo patvirtintų reikalavimų suma sudaro 8 832 626,62 Eur (95,067 proc. patvirtintų kreditorių finansinių reikalavimų sumos). Už restruktūrizavimo plano patvirtinimą balsavo 73,335 proc. kreditorių (vertinė išraiška skaičiuota nuo visų teismo patvirtintų kreditorių reikalavimų sumos), o prieš tvirtinimą – 21,732 proc. kreditorių (vertinė išraiška skaičiuota nuo visų teismo patvirtintų kreditorių reikalavimų sumos). Kadangi restruktūrizavimo planui pritarė daugiau kaip pusė teismo patvirtintų kreditorių, kurių vertinė išraiška skaičiuota nuo visų teismo patvirtintų kreditorių reikalavimų sumos, teismas laikė, kad *JAN/ 107* straipsnio 1–2 dalių sąlygos yra įvykdytos.

13. 2020 m. balandžio 15 d. teismui atmetus V. Š. prašymą dėl termino restruktūrizavimo planui pateikti sustabdymo, nemokumo planą administratorė galėjo pateikti iki 2020 m. spalio 22 d. Prašymas patvirtinti atsakovės restruktūrizavimo planą teisme gautas 2020 m. spalio 1 d., todėl *JAN/ 110* straipsnio sąlygos įvykdytos tinkamai. Teismas nurodė, kad neturi duomenų apie tai, jog bendrovė nuo nutarties išskelti restruktūrizavimo bylą priėmimo dienos nemokėtų mokesčių.

14. Lietuvos apeliacinis teismas 2020 m. gruodžio 17 d. nutartimi panaikino Vilniaus apygardos teismo 2020 m. spalio 14 d. nutartį ir klausimą išsprendė iš esmės – nepatvirtino 2020 m. spalio 1 d. pateikto RUAB „Iviltra“ restruktūrizavimo plano projekto.

15. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad restruktūrizavimo plano projektas neatitinka *JAN/ 111* straipsnio 3 dalies 1 punkto reikalavimų, nes nepateiktas juridinio asmens dalyvių pritarimas restruktūrizavimo plano projektui. Skundžiama nutartimi patvirtintas RUAB „Iviltra“ restruktūrizavimo plano projektas pirmosios instancijos teismui pateiktas 2020 m. spalio 1 d. kartu su 2020 m. rugsėjo 30 d. RUAB „Iviltra“ kreditorių susirinkimo protokolu ir jo priedais. Restruktūrizavimo plano projektas yra pasirašytas RUAB „Iviltra“ direktoriaus V. Š.. Nei 2020 m. spalio 1 d. teikiant pirmosios instancijos teismui pastarąjį restruktūrizavimo plano projektą, nei vėliau iki priimant skundžiamą nutartį pirmosios instancijos teismui nebuvo pateiktas RUAB „Iviltra“ visuotinio akcininkų susirinkimo protokolas, kuriame kvalifikuota balsų dauguma, kuri negali būti mažesnė kaip 2/3 visų susirinkime dalyvaujančių akcininkų akcijų suteikiamų balsų, būtų pritarta ginčo restruktūrizavimo plano projektui.

16. Restruktūrizavimo plano projektas yra vientisas dokumentas, todėl jis yra tvirtinamas kaip vientisas dokumentas. Galimybės tvirtinti restruktūrizavimo plano projektą dalimis įstatymai nenumato. Taigi aplinkybė, kad tam tikros 2020 m. rugpjūčio 27 d. ir 2020 m. spalio 1 d. restruktūrizavimo planų projektų dalys sutampa, nereiškia, kad klausimas dėl pastarųjų dalių atitikties įstatymo reikalavimams yra išspręstas Vilniaus apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 9 d. nutartimi. Konstatavęs, kad pirmosios instancijos teismui nebuvo pateiktas visuotinio RUAB „Iviltra“ akcininkų susirinkimo protokolas, kuriame kvalifikuota balsų dauguma (ne mažesne kaip 2/3 visų susirinkime dalyvaujančių akcininkų akcijų suteikiamų balsų) būtų pritarta 2020 m. spalio 1 d. restruktūrizavimo plano projektui, apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad šis projektas, vadovaujantis *JAN/ 111* straipsnio 3 dalies 1 punktu, negalėjo būti patvirtintas.

17. Taip pat apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad restruktūrizavimo plano projektas neatitinka *JAN/ 111* straipsnio 3 dalies 2 punkto, nes projektui nepritarusių kreditorių reikalavimų tenkinimo apimtis būtų mažesnė negu bankroto atveju. Nors RUAB „Iviltra“ restruktūrizavimo procesas pradėtas iki *JAN/* įsigaliojimo, šiam klausimui išspręsti taip pat taikytinos *JAN/* nuostatos. Be to, apeliacinės instancijos teismas pripažino, kad restruktūrizavimo plano projektas negalėjo būti patvirtintas ir *JAN/ 111* straipsnio 3 dalies 6 punkto pagrindu.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai, pareiškimai dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo

18. Kasaciniu skundu atsakovė prašo panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo nutartį. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

18.1. Vilniaus apygardos teismas 2020 m. rugsėjo 9 d. nutartimi įvertino atsakovės restruktūrizavimo planą ir nustatė, kad jis atitinka *JAN/ 104* straipsnio 2 dalies, *105* straipsnio 1 dalies, *106* straipsnio 1 dalies reikalavimus. Tretieji asmenys šios pirmosios instancijos teismo nutarties ir joje konstatuotų aplinkybių apeliacine tvarka neskundė. Iš Vilniaus apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarties matyti, kad teismas netvirtino restruktūrizavimo plano vien dėl atliktų techninių korekcijų, nes jas, teismo vertinimu, turėjo patvirtinti ir kreditorių susirinkimas.

18.2. 2020 m. rugsėjo 30 d. vykusiam atsakovės kreditorių susirinkimui buvo pateiktas tvirtinti restruktūrizavimo planas su atliktomis techninėmis korekcijomis, t. y. kreditorių susirinkimui buvo pateiktas tvirtinti analogiškas restruktūrizavimo plano projektas, kuris buvo vertinamas ir teismo 2020 m. rugsėjo 9 d. nutartimi, tačiau jame buvo pataisyti užsienio kreditorių buveinės adresai (prieš tai buvo nurodyti jų atstovų Lietuvoje adresai) ir ištaisyta aiški spausdinimo klaida. Daugiau jokių korekcijų restruktūrizavimo plano projekte atlikta nebuvo, šią aplinkybę ne kartą byloje yra patvirtinęs ir nemokumo administratorius. Taigi įsiteisėjusioje teismo 2020 m. rugsėjo 9 d. nutartyje nurodytos išvados dėl restruktūrizavimo plano projekto turinio vertinimo ir jo atitikties *JAN/* reikalavimams yra galiojančios iš esmės tam pačiam restruktūrizavimo plano projektui, kuris buvo patvirtintas 2020 m. rugsėjo 30 d. kreditorių susirinkime.

18.3. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje bendrovės nurodytų argumentų dėl pateiktų restruktūrizavimo plano projektų tapatumo išvis nevertino, atitinkamai pažeidė pareigą vertinti byloje esančių įrodymų visumą ir atsakyti į visus šalių argumentus, nukrypo nuo kasacinio teismo praktikos, formuojamos įsiteisėjusio teismo sprendimo (lot. res judicata) ir prejudicinės galios klausimais. Tretiesiems asmenims nesutinkant su restruktūrizavimo plano projektu atskirajame skunde nurodytų argumentų pagrindu, visi šie argumentai turėjo būti nurodomi pateikiant atskirąjį skundą dėl 2020 m. rugsėjo 9 d., o ne 2020 m. spalio 14 d. nutarties.

18.4. Reikalavimas iš naujo šaukti juridinio asmens dalyvių susirinkimą, kai tvirtinamas savo turiniu analogiškas restruktūrizavimo plano projektas, restruktūrizavimo bylą nagrinėjančiam teismui to net nereikalaujant (nenustačius tokio trūkumo), būtų akivaizdžiai perteklinis ir užvilkinytas restruktūrizavimo procesą, kai juridinio asmens dalyviai iš esmės jau yra išreiškę savo valią dėl pritarimo restruktūrizavimo plano projektui.

18.5. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad restruktūrizavimo plano projektas neatitinka *JAN/ 111* straipsnio 3 dalies 2 punkto, nes projektui nepritarusių kreditorių reikalavimų tenkinimo apimtis būtų mažesnė negu bankroto atveju. Ši išvada yra nepagrįsta jokiais konkrečiomis restruktūrizavimo plano sąlygomis ir (ar) skaičiavimais. Kaip nurodyta bendrovės restruktūrizavimo plane, bendrovė naudojami ir turtu, kurį lizingo būdu yra įsigijusi iš AB SEB banko, tačiau į kurį bankas yra išlaikęs nuosavybės teisę. Taigi bendrovė neturi galimybės atsiskaityti su savo kreditoriais iš turto, kuris jai nepriklauso, vertės.

18.6. *JAN/ 111* straipsnio 3 dalies 6 punktas taikytinas kartu su kitomis šio įstatymo teisės normomis, reglamentuojančiomis restruktūrizuojamos bylos nutraukimą, nes nepatvirtinus restruktūrizavimo plano turėtų būti sprendžiamas klausimas dėl UAB „Iviltra“ restruktūrizavimo bylos nutraukimo. Teismas, nepriėmęs papildomų įrodymų, neįvertinęs fakto, jog Valstybinė mokesčių inspekcija prie Finansų ministerijos (toliau – VMI) atsiėmė savo atskirąjį skundą, nepagrįstai neatsižvelgė į tai, jog, nepaisant COVID-19 sukeltų pasekmių, RUAB „Iviltra“ ėmėsi visų įmanomų priemonių įmonės gyvybingumui išsaugoti. Po atsiliepimo į atskirąjį skundą pateikimo dienos, vadovaudamasi sudarytu susitarimu su VMI, 2020 m. lapkričio 27 d., t. y. visu mėnesiu anksčiau nei nustatyta susitarime, bendrovė papildomai padengė 52 000 Eur mokesčių. Tai akivaizdžiai rodo, jog jos vykdoma veikla yra tęstinė ir reali, o restruktūrizavimo procesas yra veiksmingas.

19. Pareiškimu dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo nemokumo administratorė UAB „Valnetas“ prašo kasacinį skundą tenkinti.

20. Pareiškimu dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo suinteresuotas asmuo UAB „EDS projects“ prašo kasacinį skundą tenkinti – panaikinti apeliacinės instancijos teismo nutartį ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo nutartį arba klausimą dėl RUAB „Iviltra“ restruktūrizavimo plano tvirtinimo perduoti iš naujo spręsti pirmosios instancijos teismui, priteisti iš „SIA Proviteks“ ir „Rudcom Limited“ kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

21. Pareiškimu dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo suinteresuotas asmuo UAB SEB bankas prašo kasacinį skundą tenkinti.

22. Tretieji asmenys „SIA Proviteks“ ir „Rudcom Limited“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti ir apeliacinio teismo nutartį palikti nepakeistą, priteisti iš RUAB „Iviltra“ bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

22.1. Įvertinus tai, kad Vilniaus apygardos teismas pirmąjį atsakovės restruktūrizavimo plano projektą atsakė tvirtinti 2020 m. rugsėjo 9 d., antrasis (patikslintas) plano projektas negalėjo būti patvirtintas 2020 m. liepos 16 d. įvykusiame akcininkų susirinkime – poreikis koreguoti restruktūrizavimo planą atsirado tik po teismo 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarties priėmimo. Taigi, 2020 m. liepos 16 d. visuotinio akcininkų susirinkimo dokumentai neturėjo esminės reikšmės bylai ir nebūtų pakeitę apeliacinės instancijos teismo išvadą.

22.2. Kreditorių teismui kartu su nuomone pateikti įrodymai patvirtino, kad bendrovė nuo 2020 m. sausio 13 d. iki 2020 m. rugsėjo 3 d. nemokėjo mokesčių ir turėjo 45 355,17 Eur mokesčių nepriemoką VMI, o 2020 m. spalio 2 d. skola Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai siekė 26 998 Eur. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad, 2020 m. gruodžio 3 d. duomenimis, bendrovė turėjo jau 36 112,17 Eur įsiskolinimą Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos biudžetui. Kai pati VMI pateikė atskirąjį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2020 m. spalio 14 d. nutarties ir nurodė, jog einamųjų įmokų įsiskolinimas atskirojo skundo parengimo dieną siekia 63 257,83 Eur, bendrovė padengė dalį įsiskolinimo VMI ir sudarė skolos sumokėjimo grafiką (dėl to VMI vėliau atskirąjį skundą atsiėmė).

22.3. Jeigu 2020 m. rugsėjo 30 d. vykusiame kreditorių susirinkime patvirtintas patikslintas restruktūrizavimo planas buvo tapatus restruktūrizavimo planui, patvirtintam 2020 m. rugpjūčio 24 d. pirmajame pakartotiniame kreditorių susirinkime, o Vilniaus apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 9 d. nutartis turėjo res judicata galią, teismas, gavęs prašymą patvirtinti restruktūrizavimo planą, turėjo palikti jį nenagrinėtą Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir *CPK*) 296 straipsnio 1 dalies 4 punkto pagrindu. Vilniaus apygardos teismo 2020 m. rugsėjo 9 d. nutartis prejudicinės galios taip pat neturėjo ir dėl to, kad ja buvo išspręstas klausimas dėl 2020 m. rugpjūčio 24 d. pirmajame pakartotiniame kreditorių susirinkime, o ne dėl 2020 m. rugsėjo 30 d. kreditorių susirinkime patvirtinto restruktūrizavimo plano patvirtinimo.

22.4. Apeliacinės instancijos teismas pagrįstai taikė *JAN/ 111* straipsnio 3 dalies 2 punktą – ši nuostata nelaikytina reikalavimu restruktūrizavimo plano turiniui, todėl nepatenka į *JAN/ 155* straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytą išimtį, kuriai esant taikomos [R] nuostatos. Be to, *JAN/ 111* straipsnio 3 dalies 2 punkto norma negali būti laikoma reikalavimu restruktūrizavimo plano turiniui pagal *JAN/ 104* straipsnio 2 dalies 12 punktą, nes ja iš esmės įtvirtinta jau anksčiau teismų praktikoje suformuluota taisyklė. Jokios reikšmės neturi aplinkybė, kad atsakovė iš dalies įvykdė savo įsipareigojimus mokesčių administratoriams po to, kai jau buvo išspręstas klausimas dėl restruktūrizavimo plano patvirtinimo.

23. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2021 m. liepos 8 d. nutartimi atnaujino bylos nagrinėjimą iš esmės, bylos nagrinėjimą atidėjo ir nusprendė informuoti byloje dalyvaujančius asmenis apie ketinimą peržengti kasacinio skundo ribas bei pasiūlė byloje dalyvaujantiems asmenims pateikti paaiškinimus dėl byloje kylančio teisės klausimo, ar apeliacinės instancijos teismo nutartis dėl restruktūrizavimo plano tvirtinimo gali būti skundžiama kasacine tvarka.

24. RUAB „Iviltra“ pateikė rašytinius paaiškinimus dėl kasacinio galimumo; paaiškinimuose nurodomi šie argumentai:

24.1. *JAN/* yra įtvirtinta pakankamai aiškių išimčių, kurioms esant teismo sprendimų (nutarčių) patikrinimas nėra galimas nei apeliacine, nei kasacine tvarka (*JAN/ 40* straipsnio 2, 6 dalys, *99* straipsnio 6 dalis, *116* straipsnio 7 dalis).

24.2. Priešingai nei *JAN/ 25* straipsnyje, *111* straipsnyje nėra imperatyviai įtvirtinta vienpakopė teismo nutarčių apskundimo tvarka. Nagrinėjamoje byloje Lietuvos apeliacinis teismas neperdavė nagrinėti restruktūrizavimo plano tvirtinimo klausimo pirmosios instancijos teismui, o pats konstatavo tam tikras faktines aplinkybes, jų net neįvardydamas. Manytina, kad, ribojant galimybę patikrinti apeliacinės instancijos teismo nutarties pagrįstumą, būtų pažeistos bendrovės teisės.

24.3. Vertinant kasacijos dėl apeliacinės instancijos teismo nutarties netvirtinti restruktūrizavimo plano projekto galimumą, negalima išimtinio prioriteto teikti operatyvumo principui, nes šiuo atveju nemokumo byla jau yra iškelta bei tęsiasi daugiau kaip pusantų metų ir jau yra kilusios atitinkamos *JAN/* nustatytos jos iškėlimo teisinės pasekmės. Teismui nepatvirtinus restruktūrizavimo plano yra pažeidžiami ne tik bendrovės, bet ir restruktūrizavimo planui pritarusios kreditorių daugumos teisėti lūkesčiai patenkinti savo finansinius reikalavimus, todėl viešojo intereso gynimas reikalauja teisingai išspręsti kasaciniame skunde iškeltus teisės klausimus.

25. Tretieji asmenys „SIA Proviteks“ ir „Rudcom Limited“ pateikė rašytinius paaškinimus dėl kasacijos galimumo; juose nurodomi šie argumentai:

25.1. Iki *JAN/* įsigaliojimo galiojęs *IR/* įtvirtino, kad teismo nutartis patvirtinti restruktūrizavimo planą yra galutinė ir neskundžiama (*IR/ 14* straipsnio 6 dalis). Toks teisinis reglamentavimas galimai buvo pagrįstas tuo, kad įstatyme nebuvo įtvirtinti pagrindai, kuriems esant teismas galėtų atsisakyti tvirtinti restruktūrizavimo planą, tokia nutartis neužkirsdavo galimybės tolesnei bylos eigai bei kreditorių susirinkimo teisei inicijuoti restruktūrizavimo bylos nutraukimą bendrovei nevykdant arba netinkamai vykdant restruktūrizavimo planą (*IR/ 28* straipsnio 1 dalis).

25.2. *JAN/ 111* straipsnio 5 dalyje tėra įtvirtinta teisė apskusti pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria patvirtintas restruktūrizavimo planas. Teisės normose, reglamentuojančiose restruktūrizavimo plano tvirtinimą teisme bei restruktūrizavimo bylos nutraukimą, nėra nustatyta galimybė apskusti pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria atsisakoma patvirtinti restruktūrizavimo planą, ir restruktūrizavimo byla yra nutraukiama.

25.3. Iš *JAN/* parengiamųjų darbų matyti, kad vienas iš nemokumo teisės reformos tikslų buvo siekis užtikrinti greitą ir efektyvą nemokumo bylų nagrinėjimą, optimizuojant nemokumo procesų trukmę. Kasacinis procesas apeliacinės instancijos teismui išsprendus restruktūrizavimo plano tvirtinimo klausimą prieštarauja nurodytiems tikslams ir sudaro sąlygas nesąžiningiems juridiniams asmenims piktnaudžiauti, pažeidinėti įmonės bei jos kreditorių interesus.

25.4. Teismo nutartis patvirtinti restruktūrizavimo planą neužkerta galimybės tolesnei bylos eigai, o nutartis atsisakyti tvirtinti restruktūrizavimo planą neužkerta teisės dar kartą inicijuoti restruktūrizavimo procesą (*JAN/ 21* straipsnio 1 dalis, *24* straipsnio 3 dalis, *44* straipsnio 9 punktas, *114* straipsnis).

Išplėstinė teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl nagrinėjamo ginčui taikytino įstatymo

26. Byloje keliamas klausimas dėl juridinio asmens restruktūrizavimo plano projekto tvirtinimo procedūros teisėtumo. Sprendžiant kilusį ginčą, visų pirma reikia nustatyti jam taikytiną teisinį reguliavimą.

27. Pagal *CPK 1* straipsnio 1 dalies nuostatas bankroto ir restruktūrizavimo bylos nagrinėjamos pagal šio kodekso taisykles, išskyrus išimtis, kurias nustato kiti Lietuvos Respublikos įstatymai. Juridinių asmenų restruktūrizavimo ir bankroto procesus nuo 2020 m. sausio 1 d. reglamentuoja *JAN/*, pakeitęs iki tol galiojusius *IB/* ir *IR/*.

28. *JAN/ 155* straipsnyje, įtvirtinančiame pereinamąsias nuostatas dėl nemokumo procesų, nustatyta, kad iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams šio įstatymo nuostatos taikomos toms asmenų teisėms ir pareigoms, kurios atsiranda arba yra įgyvendinamos jam įsigaliojus, taip pat toms nemokumo procedūroms, kurios pradedamos šiam įstatymui įsigaliojus, išskyrus šio įstatymo nuostatas, reguliuojančias: 1) atlygi nemokumo administratoriui; 2) kreditorių reikalavimų tenkinimo eilę ir tvarką; 3) reikalavimus restruktūrizavimo plano turiniui ir įgyvendinimo trukmei; 4) kreditorių balsavimą dėl restruktūrizavimo plano; 5) nemokumo administratoriaus skyrimą bankroto byloje. Taigi, *JAN/* taikymas iki 2019 m. gruodžio 31 d. pradėtiems juridinių asmenų nemokumo procesams, išskyrus įvardytas išimtis, susietas su: 1) atitinkamų nemokumo procedūrų pradžios momentu; 2) atitinkamų teisių ir pareigų atsiradimo arba jų įgyvendinimo momentu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. balandžio 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-79-823/2021, 15 punktas; 2021 m. gegužės 12 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-112-469/2021, 18 punktas).

29. Nagrinėjamos bylos atveju, nors į teismą dėl restruktūrizavimo bylos atsakovei iškėlimo kreiptasi iki 2019 m. gruodžio 31 d., tačiau restruktūrizavimo byla atsakovei iškelta 2021 m. sausio 21 d. Taigi atsakovės restruktūrizavimo plano projekto rengimo bei tvirtinimo procedūra buvo pradėta ir atliekama jau galiojant *JAN/* nuostatoms. Todėl išplėstinė teisėjų kolegija konstatuoja, kad klausimas dėl atsakovės restruktūrizavimo plano projekto tvirtinimo turi būti sprendžiamas pagal *JAN/* nuostatas.

Dėl teisės apskusti kasacine tvarka apeliacinės instancijos teismo nutartį, kuria išnagrinėtas atskirasis skundas dėl juridinio asmens restruktūrizavimo plano patvirtinimo (nepatvirtinimo)

30. Nagrinėjama byloje keliamą ginčą dėl atsakovės restruktūrizavimo plano projekto tvirtinimo, išplėstinė teisėjų kolegija pirmiausia pasisako dėl teisės kasacine tvarka skųsti Lietuvos Aukščiausiam Teismui apeliacinės instancijos teismo nutartį, kuria išnagrinėtas klausimas dėl restruktūrizavimo plano patvirtinimo (nepatvirtinimo).

31. *JAN/* tikslas yra sudaryti sąlygas veiksmingam juridinių asmenų nemokumo procesui, užtikrinant kreditorių ir juridinių asmenų interesų pusiausvyrą (*JAN/ 1* straipsnio 1 dalis). Veiksmingo nemokumo proceso tikslo užtikrinimas siejamas su tinkamu nemokumo proceso principų (*JAN/ 3* straipsnis) taikymu. Vienas pamatinių nemokumo proceso principų yra efektyvumas, reiškiantis, kad nemokumo procese turi būti išlaikyta pusiausvyrą tarp finansinių sunkumų turinčio juridinio asmens ir kreditorių interesų, siekiant kuo didesnio kreditorių reikalavimų tenkinimo per pagrįstai trumpiausią laikotarpį (*JAN/ 3* straipsnio 1 punktas). *JAN/* parengiamuosiuose darbuose (pranc.

travaux préparatoires) nurodoma, kad efektyvumo principas turėtų užtikrinti didesnę kreditorių reikalavimų tenkinimą ir spartinti nemokumo procesus (Lietuvos Respublikos *juridinių asmenų nemokumo įstatymo* projekto 2018 m. spalio 23 d. aiškinamasis raštas Nr. XIII-P-2777). Taigi efektyvaus nemokumo proceso principas yra siejamas ir su operatyviu nemokumo ginčų nagrinėjimu, kuris leidžia užtikrinti tiek skolininko, tiek jo kreditorių interesų pusiausvyrą. Tačiau nemokumo ginčų operatyvaus nagrinėjimo tikslas negali sumenkinti veiksmingos teisminės nemokumo proceso teisėtumo kontrolės.

32. Veiksmingo (angl. effective) proceso tikslas taip pat pripažįstamas UNCITRAL įstatyminėse nemokumo teisės taisyklėse (toliau – UNCITRAL taisyklės) (angl. Legislative Guide on Insolvency Law, 2005). Veiksmingo nemokumo proceso sąvokos UNCITRAL taisyklėse nepateikiama, tačiau, apibendrinant valstybių nemokumo teisės praktiką, nurodoma, kad šio proceso veiksmingumas siejamas, be kita ko, su operatyviu, efektyviu ir nešališku sprendimų nemokumo procese priėmimu. Šiame dokumente taip pat nurodoma, kad kai restruktūrizavimo planą patvirtina kreditoriai nesant teismo patvirtinimo, nemokumo teisė turėtų leisti suinteresuotoms šalims, įskaitant skolininką, skųsti plano patvirtinimą.

33. Veiksmingo nemokumo proceso siekis aiškiai nustatytas 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2019/1023 dėl prevencinio restruktūrizavimo sistemų, skolų panaikinimo ir draudimo verstis veikla ir priemonių restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumui didinti, kuria iš dalies keičiama Direktyva (ES) 2017/1132 OJ L 172 (toliau – Direktyva). Direktyvos nuostatos į valstybių narių teisės sistemas turėjo būti perkeltos iki 2021 m. liepos 17 d. (Direktyvos 34 straipsnio 1 dalis).

34. Direktyvoje nustatyta, kad restruktūrizavimas turėtų suteikti galimybę finansinių sunkumų patiriantiems skolininkams, pakeitus jų turto ir jų įsipareigojimų arba bet kurios jų kapitalo dalies struktūros sudėtį, sąlygas ar struktūrą, be kita ko, pardavus turto ar dalį verslo, arba, kai tai nustatyta pagal nacionalinę teisę, visą įmonę, taip pat įgyvendinus veiklos pokyčius, visiškai arba iš dalies tęsti veiklą (Direktyvos preambulės 2 punktas). Direktyvoje, be kita ko, nustatomos taisyklės dėl restruktūrizavimo, nemokumo ir skolų panaikinimo procedūrų veiksmingumo didinimo priemonių (Direktyvos 1 straipsnio 1 dalies c punktas).

35. Direktyvoje reglamentuojami restruktūrizavimo plano turiniui keliami reikalavimai bei restruktūrizavimo plano tvirtinimo procedūra (Direktyvos 8–16 straipsniai). Direktyvos 16 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės užtikrina, jog bet kokie nacionalinėje teisėje nustatyti skundai dėl teisminės institucijos priimto sprendimo patvirtinti arba atmesti restruktūrizavimo planą būtų pateikiami aukštesnės instancijos teisminei institucijai. Valstybės narės užtikrina, kad skundai dėl administracinės institucijos priimto sprendimo patvirtinti arba atmesti restruktūrizavimo planą būtų pateikiami teisminei institucijai. Antroje šio straipsnio dalyje reglamentuojama, kad skundai išnagrinėjami veiksmingai, kad procedūros vyktų sparčiai. Trečioje šio straipsnio dalyje reglamentuojama, kad skundas dėl sprendimo, kuriuo restruktūrizavimo planas patvirtintas, turi neturėti stabdomojo poveikio to plano vykdymui. Taigi minėtos Direktyvos nuostatos rodo tikslą užtikrinti operatyvią restruktūrizavimo plano tvirtinimo tvarką ir reikalauja bent vienos instancijos teisminės kontrolės dėl pirmosios instancijos teismo sprendimo dėl restruktūrizavimo plano tvirtinimo.

36. Perkelti minėtas Direktyvos nuostatas į valstybių narių teisės sistemas taip pat pripažinta, kad teismo sprendimas dėl restruktūrizavimo plano tvirtinimo gali būti skundžiamas apeliacinės instancijos teismui. Pavyzdžiui, Vokietijos įstatymo dėl įmonių stabilizavimo ir restruktūrizavimo tvarkos (vok. Gesetz über den Stabilisierungs- und Restrukturierungsrahmen für Unternehmen) 66 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad bet kuris restruktūrizavimo plano paveikiamas asmuo turi teisę teikti apeliacinį skundą dėl sprendimo patvirtinti restruktūrizavimo planą. Skolininkas turi teisę skųsti sprendimą, kuriuo atmestas restruktūrizavimo plano tvirtinimas (vok. Gegen den Beschluss, durch den der Restrukturierungsplan bestätigt wird, steht jedem Planbetroffenen die sofortige Beschwerde zu. Dem Schuldner steht die sofortige Beschwerde zu, wenn die Bestätigung des Restrukturierungsplans abgelehnt worden ist).

37. Sprendžiant dėl teisės kasacine tvarka skųsti apeliacinės instancijos teismo nutartį, kuria išnagrinėtas atskirasis skundas dėl restruktūrizavimo plano nepatvirtinimo suderinamumo su veiksmingo nemokumo proceso tikslu, reikia atsižvelgti ir į konkrečius šios nemokumo (restruktūrizavimo) procedūros tikslus ir jų atlikimo tvarką.

38. Pirma, *JAN/* reformavus nemokumo procesą, įstatyme nustatyta konkrečiai nemokumo ginčų nagrinėjimo tvarka. *JAN/* parengiamuosiuose darbuose nurodoma, kad pakankamai dėmesio turi būti skiriama ginčo nagrinėjimo taisyklėms: konkrečiai nustatyti terminus procesiniams veiksams atlikti ir sprendimui priimti. *JAN/* aiškinamajame rašte nurodoma, kad šios nuostatos turėtų užkirsti kelią vilkinti procedūras, pašalinti teisinio aiškumo trūkumus, nustatyti nuoseklesnį ginčų nagrinėjimo reguliavimą (Lietuvos Respublikos *juridinių asmenų nemokumo įstatymo* projekto 2018 m. spalio 23 d. aiškinamasis raštas Nr. XIII-P-2777).

39. *JAN/* 31 straipsnis, reglamentuojantis ginčų nagrinėjimą nemokumo procese, yra įtvirtintas *JAN/* 2 dalies 1 skyriaus trečiame skirsnyje („Nemokumo bylos iškėlimo pasekmės“), kurio nuostatos taikytinos viso nemokumo (bankroto ar restruktūrizavimo) proceso metu. *JAN/* 31 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad teismo nutartys ir sprendimai gali būti skundžiami *CPK* nustatyta tvarka, išskyrus šio įstatymo nustatytas išimtis. Nemokumo proceso dalyvių (juridinio asmens, kreditorių, nemokumo administratoriaus, kitų dalyvaujančių byloje ir nemokumo procese asmenų) sprendimai ir (ar) veiksmai (neveikimas) nemokumo proceso metu skundžiami teismui *CPK* nustatyta tvarka per 14 dienų nuo tada, kai skundą teikiantis asmuo sužinojo arba turėjo sužinoti apie sprendimą ar veiksma (neveikimą). Teismo posėdžiai vyksta rašytinio proceso tvarka, išskyrus šio įstatymo nustatytas išimtis ir atvejus, kai teismas nusprendžia, kad būtinas žodinis bylos nagrinėjimas. Nagrinėjant ginčus dėl kitų nemokumo proceso dalyvių sprendimų ir (ar) veiksmų (neveikimo), pirmosios instancijos teismo sprendimas ar nutartis turi būti priimti ne vėliau kaip per 60 dienų nuo ieškinio priėmimo teisme dienos (3 dalis). Atskirieji skundai dėl nutarčių ir apeliaciniai skundai nemokumo procese Lietuvos apeliaciniame teisme turi būti išnagrinėti ne vėliau kaip per 30 dienų nuo jų gavimo Lietuvos apeliaciniame teisme dienos (4 dalis). Atsiliepimai į atskiruosius skundus gali būti pateikti per 10 dienų nuo atskirojo skundo kopijos išsiuntimo dalyvaujantiems byloje asmenims dienos (5 dalis). Kasacinio teismo vertinimu, nurodytas teisinis reglamentavimas aiškiai atspindi įstatymų leidėjo siekį įtvirtinti veiksmingą ir operatyvią teisminę kontrolę nemokumo procese priimtų sprendimų peržiūrai.

40. Tuo tarpu jokių taisyklių dėl kasacinio proceso nemokumo byloje nei *JAN/* 31 straipsnyje, nei kitose įstatymo normose (išskyrus *JAN/* 40 straipsnio 5 dalį) nenustatyta. *CPK* nuostatos, reglamentuojančios kasacinio skundo padavimo terminą, atskirų terminų, skirtų kasaciniam skundams Lietuvos Aukščiausiajam Teismui juridinių asmenų nemokumo byloje pateikti, nenustato. Tais atvejais, kai juridinių asmenų nemokumo procese apeliacinės instancijos teismo procesiniai sprendimai gali būti skundžiami kasacine tvarka, tai gali būti daroma per *CPK* 345 straipsnyje nustatytus kasacinio skundo padavimo terminus; kasacinės bylos išnagrinėjimo terminai įstatyme iš

viso nėra nustatyti, todėl negalėtų būti prognozuojami. Išplėstinės teisėjų kolegijos vertinimu, tokios bendros kasacinio skundo padavimo tvarkos taikymas dėl Lietuvos apeliacinio teismo nutarties, kuria išnagrinėtas klausimas dėl restruktūrizavimo plano patvirtinimo (nepatvirtinimo), būtų nesuderinamas su įstatymo leidėjo tikslais ir nemokumo (restruktūrizavimo) proceso principais.

41. Atsižvelgiant į *JAN/* parengiamuosiuose darbuose įstatymo leidėjo deklaruotą tikslą nustatyti konkrečią (specialią), nemokumo proceso efektyvumo principą atitinkančią ginčų nagrinėjimo tvarką (nutarties 38 punktas) ir sistemiškai aiškinant aptartas įstatymo nuostatas darytina išvada, kad įstatymų leidėjas nemokumo ginčų nagrinėjimą sieja su dviejų pakopų nemokumo proceso dalyvių veiksmų teisėtumo kontrole: nemokumo proceso dalyvių sprendimai ir (ar) veiksmai skundžiami pirmosios instancijos teismui (*JAN/ 31* straipsnio 1–3 dalys), o pirmosios instancijos teismo nutartis per nustatytą terminą skundžiama Lietuvos apeliaciniame teismui (*JAN/ 31* straipsnio 4 dalis), išskyrus šio įstatymo nustatytas išimtis, kai tam tikrais klausimais negalima ir apeliacija (pvz., *JAN/ 40* straipsnio 2, 6 dalys, *68* straipsnio 5 dalis, *74* straipsnio 3 dalis, *75* straipsnio 3 dalis, *99* straipsnio 6 dalis, *116* straipsnio 7 dalis ir kt.). Tai reiškia, kad pagal įstatymą paprastai taikoma dviejų instancijų nemokumo ginčų nagrinėjimo tvarka.

42. Antra, įstatyme nustatyti konkretūs restruktūrizavimo plano projekto rengimo bei pateikimo tvirtinti teismui terminai. *JAN/ 110* straipsnio 1 dalyje reglamentuojama, kad nemokumo administratorius arba juridinio asmens vadovas restruktūrizavimo plano projektą, kuriam pritaria šio įstatymo 106, 107 arba 111¹ straipsniuose nustatyta tvarka, ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo nutarties iškelti restruktūrizavimo bylą įsiteisėjimo dienos turi pateikti teismui. Šio straipsnio antroje dalyje nustatyta, kad teismas nemokumo administratoriaus arba juridinio asmens vadovo prašymu, jeigu tam pritaria kreditorių susirinkimas ir pagrindžiama akivaizdi pažanga svarstant restruktūrizavimo plano projektą, turi teisę pratęsti restruktūrizavimo plano projekto pateikimo teismui terminą. Trečioje šio straipsnio dalyje nustatyta, kad bendras restruktūrizavimo plano projekto pateikimo teismui terminas negali viršyti 6 mėnesių nuo nutarties iškelti restruktūrizavimo bylą įsiteisėjimo dienos. Pagal *JAN/ 114* straipsnio 1 dalies 2 punktą, teismui nepatvirtinus restruktūrizavimo plano, restruktūrizavimo byla nutraukiama.

43. Restruktūrizavimo plano projekto rengimas ir jo tvirtinimas teisme yra nemokumo (restruktūrizavimo) procese atliekama procedūra, kurios tikslas yra kuo operatyviau patvirtinti restruktūrizavimo planą. Siekiant užtikrinti veiksmingą restruktūrizavimo procesą ir operatyvią restruktūrizavimo plano projekto rengimo ir tvirtinimo procedūrą, įstatyme nustatyti konkretūs šių veiksmų atlikimo terminai. Tokiu būdu siekiama, kad restruktūrizavimo plano projektas būtų pateiktas teismui tvirtinti kuo operatyviau, taip sudarant galimybę įmonės mokumo problemas spręsti pagal teismo patvirtintą juridinio asmens ir jo kreditorių susitarimą (restruktūrizavimo planą). Tokia operatyvi restruktūrizavimo plano rengimo tvarka siejama su efektyvumo principu (*JAN/ 3* straipsnio 1 punktas).

44. Trečia, restruktūrizavimas yra teisminis procesas, kurio metu restruktūrizavimo planą tvirtina teismas (*JAN/ 111* straipsnio 1 dalis). Remiantis *JAN/ 111* straipsnio 2 dalimi, teismas nutartį dėl restruktūrizavimo plano tvirtinimo priima per 14 dienų nuo restruktūrizavimo plano pateikimo teismui dienos. Tokia specialia teismui pateikto restruktūrizavimo plano projekto tvirtinimo procedūra siekiama užtikrinti, kad teismas operatyviai priims sprendimą dėl jo tvirtinimo (netvirtinimo) ir juridinio asmens mokumo problemos bus sprendžiamos restruktūrizavimo būdu (vykdant restruktūrizavimo planą) arba kitais būdais restruktūrizavimo bylą nutraukus (*JAN/ 114* straipsnio 1 dalies 2 punktas).

45. Pažymėtina, kad *JAN/* nuostatos, reglamentuojančios restruktūrizavimo plano projekto tvirtinimą, konkrečiai neįtvirtina, ar pirmosios instancijos teismo nutartis, kuria (ne)patvirtinamas restruktūrizavimo planas, gali būti skundžiama atskiruoju skundu. Tačiau tokią išvadą visų pirma galima daryti iš *JAN/ 111* straipsnio 5 dalies, kurioje nustatyta, kad teismo nutarties patvirtinti restruktūrizavimo planą apskundimas restruktūrizavimo plano vykdymo nestabdo. Toks teisinis reguliavimas rodo, kad įstatymų leidėjas prioritetą teikia būtent restruktūrizavimo plano vykdymui ir jo sukeliams teisinėms pasekmėms.

46. Ketvirta, vienas esminių veiksmingo restruktūrizavimo proceso elementų yra operatyvus restruktūrizavimo plano vykdymas. Restruktūrizavimo planas apibrėžiamas kaip planas, kuriuo skolininko verslo finansinė padėtis ir gyvybingumas gali būti atkuriami užtikrinant galimai didžiausią kreditorių reikalavimų patenkinimą ir tai būtų naudingiau nei skolininko likvidavimas (Europos teisės instituto apžvalga *Verslo gelbėjimas nemokumo teisėje* (2017), p. 70–71). Taip pat šiame dokumente nurodyta, kad įprastai Europos Sąjungos valstybių narių praktikoje sprendimas patvirtinti restruktūrizavimo planą yra skundžiamas, o jo apskundimas nedaro įtakos restruktūrizavimo plano vykdymui (ten pat, p. 324–325). Kai apeliacinės instancijos teismas priima sprendimą dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria išspręstas restruktūrizavimo plano tvirtinimo klausimas, juridinio asmens mokumo problemos sprendžiamos arba vykdant restruktūrizavimo planą, arba taikant kitas priemones, jei juridinis asmuo yra nemokus (pavyzdžiui, keliami bankroto byla).

47. Tuo atveju, kai apeliacinės instancijos teismas pritaria pirmosios instancijos teismo sprendimui patvirtinti restruktūrizavimo planą, juridinis asmuo savo ūkinę komercinę veiklą vykdo ir tenkina savo kreditorių reikalavimus būtent pagal patvirtintą restruktūrizavimo planą. Atitinkamai, kai pirmosios instancijos teismas nepatvirtina restruktūrizavimo plano ir apeliacinės instancijos teismas sprendimą palieka nepakeistą, tai reiškia, kad įmonės mokumo problemos negali būti sprendžiamos restruktūrizavimo būdu. Bet kuriuo atveju į juridinių asmenų nemokumo problemas privalo būti reaguojama operatyviai ir tolesnis teisminis (kasacinis) procesas dėl apeliacinės instancijos teismo nutarties, priimtos dėl pirmosios instancijos teismo nutarties patvirtinti (nepatvirtinti) restruktūrizavimo planą, neatitiktų veiksmingo nemokumo proceso tikslo.

48. Apibendrinant nurodytus argumentus, darytina išvada, kad apeliacinės instancijos teismo nutarties dėl juridinio asmens restruktūrizavimo plano patvirtinimo (nepatvirtinimo) apskundimas kasacine tvarka neatitiktų veiksmingo juridinių asmenų nemokumo proceso tikslo ir būtų nesuderinamas su efektyvaus nemokumo proceso principu. Atsižvelgiant į *JAN/* tikslus, vyraujančią tarptautinę praktiką, darytina išvada, kad pirmosios instancijos teismo nutarties dėl juridinio asmens restruktūrizavimo plano patvirtinimo (nepatvirtinimo) teisėtumo kontrolė tik apeliacinės instancijos teisme yra suderinama su veiksmingo nemokumo proceso tikslu ir yra pakankama šio proceso teisėtumui užtikrinti.

49. Apibendrinama išdėstytais argumentais išplėstinė teisėjų kolegija išaiškina, kad apeliacinės instancijos teismo nutartis, kuria išnagrinėtas atskirasis skundas dėl pirmosios instancijos teismo nutarties patvirtinti juridinio asmens restruktūrizavimo planą (arba jo nepatvirtinti), kasacine tvarka nėra skundžiama.

50. Išplėstinė teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad pareiškėjos kasacinį skundą turėjo būti atsisakyta priimti kaip paduotą dėl teismo nutarties, pagal įstatymą negalincios būti kasacijos objektu. Šiai aplinkybei paaiškėjus bylos nagrinėjimo metu, kasacinis procesas turi būti nutrauktas (*CPK 356* straipsnio 6 dalis). Konstatavusi kasacijos nagrinėjamoje byloje negalimumą,

išplėstinė teisėjų kolegija dėl kasacinio skundo argumentų, kuriais ginčijamas skundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties teisėtumas ir pagrįstumas, nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

51. CPK 93 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Pagal CPK 98 straipsnio 1, 2 dalis šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, teismas priteisia iš antrosios šalies išlaidas už advokato ar advokato padėjėjo, dalyvavusių nagrinėjant bylą, pagalbą, taip pat už pagalbą rengiant procesinius dokumentus ir teikiant konsultacijas; dėl šių išlaidų atlyginimo priteisimo šalis teismui raštu pateikia prašymą su išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu; šalies išlaidos, susijusios su advokato ar advokato padėjėjo pagalba, atsižvelgiant į konkrečios bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas, yra priteisiamos ne didesnės, kaip yra nustatyta teisingumo ministro kartu su Lietuvos advokatų tarybos pirmininku patvirtintose rekomendacijose dėl užmokesčio dydžio.

52. Pagal CPK 94 straipsnio 1 dalį, kai byla baigiama nepriimant teismo sprendimo dėl ginčo esmės, teismas bylinėjimosi išlaidas paskirsto, atsižvelgdamas į tai, ar šalių procesinis elgesys buvo tinkamas, ir įvertindamas priežastis, dėl kurių susidarė bylinėjimosi išlaidos.

53. Kasacinio teismo praktikoje laikomasi pozicijos, kad bylos ar jos dalies nutraukimas vertinamas kaip bylos (jos dalies) užbaigimas nepriimant teismo sprendimo dėl ginčo esmės. Tokiu atveju, sprendžiant dėl priteistino bylinėjimosi išlaidų dydžio, taikytinos CPK 93 straipsnio 4 dalies, 94 straipsnio 1 dalies bei 98 straipsnio 2 dalies nuostatos, t. y. turi būti atsižvelgiama tiek į šalių procesinio elgesio tinkamumą bei priežastis, dėl kurių susidarė bylinėjimosi išlaidos, tiek ir į bylos sudėtingumą ir advokato ar advokato padėjėjo darbo ir laiko sąnaudas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-647-248/2015).

54. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas formuoja praktiką, kad, civilinę bylą nutraukus, bylinėjimosi išlaidos paskirstomos remiantis priežasties teorija; lemiamą reikšmę turi ne galutinio teismo sprendimo priėmimas, o procesinis šalių elgesys, įvertinus bylinėjimosi išlaidų susidarymo priežastingumą, šalių apdairumą, rūpestingumą atliekant procesinius veiksmus, taip pat ir ieškinio padavimą, ir kt. Pagal CK 1.1, 6.263 straipsnius kiekvienas asmuo turi pareigą laikytis tokio elgesio taisyklių, kad savo veiksmais (veikimu ar neveikimu) nepadarytų kitam asmeniui žalos, tačiau taip pat vadovautis ir teisingumo bei sąžiningumo principais (CK 1.5 straipsnis) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. lapkričio 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-214/2014; 2017 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-454-969/2017, 41 punktas).

55. Nagrinėjamoje byloje bylinėjimosi išlaidos buvo patirtos dėl pareiškėjos inicijuoto kasacinio proceso, kuris, kaip nustatyta, buvo pradėtas dėl kasacine tvarka neskundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties, todėl konstatuotina, kad šios išlaidos patirtos dėl pareiškėjos veiksmų ir pareiškėjai kyla pareiga jas atlyginti.

56. Tretieji asmenys „SIA Provitek“ ir „Rudcom Limited“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo priteisti iš RUAB „Iviltra“ bylinėjimosi išlaidų atlyginimą, nurodo, kad šias išlaidas pagrindžiantys dokumentai bus pateikti iki bylos išnagrinėjimo kasaciniame teisme dienos. Pareiškimu dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo UAB „EDS projects“ prašo priteisti iš trečiųjų asmenų „SIA Provitek“ ir „Rudcom Limited“ kasaciniame teisme patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Bylinėjimosi išlaidas patvirtinančius dokumentus kasaciniam teismui CPK 98 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka pateikė tik trečiasis asmuo „SIA Provitek“, todėl sprendžiama dėl šio asmens pateikto prašymo.

57. Trečiasis asmuo „SIA Provitek“ pateikė teisiųjų paslaugų suvestinę, patvirtinančią patirtas 4705,50 Eur išlaidas rengiant atsiliepimą į kasacinį skundą, prašoma priteisti jų atlyginimą iš RUAB „Iviltra“. Nors kasacinis procesas šiuo atveju nutrauktinas, išplėstinė teisėjų kolegija konstatuoja, kad yra pagrindas spręsti dėl šių išlaidų atlyginimo atsižvelgiant į tai, kad jas lėmė RUAB „Iviltra“ kasacinio skundo padavimas.

58. Išplėstinė teisėjų kolegija nurodo, kad trečiojo asmens „SIA Provitek“ prašomų priteisti bylinėjimosi išlaidų dydis viršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymu Nr. 1R-77 ir Lietuvos advokatūros advokatų tarybos pirmininko 2015 m. kovo 16 d. raštu Nr. 141 patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą nustatyto maksimalaus dydžio 8.14 punkte nustatytą už šias advokato teikiamas teises paslaugas rekomenduojamą priteisti maksimalaus užmokesčio dydį, todėl trečiajam asmeniui „SIA Provitek“ iš RUAB „Iviltra“ priteistinas pagal nurodytą teisės normą nustatytas 2473,16 Eur dydžio šių išlaidų atlyginimas (CPK 98 straipsnis).

59. Bylą nagrinėjant kasaciniame teisme nesudarė minimali valstybei priteistina 5 Eur siekianti išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, suma, todėl dėl procesinių dokumentų įteikimo išlaidų atlyginimo nespėstina (CPK 96 straipsnio 6 dalis, Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus išplėstinė teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos *civilinio proceso kodekso* 356 straipsnio 6 dalimi, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Kasacinį procesą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2020 m. gruodžio 17 d. nutarties nutraukti.

Priteisti trečiajam asmeniui „SIA Provitek“ (j. a. k. 40103766986) iš RUAB „Iviltra“ (j. a. k. 124002740) 2473,16 Eur (du tūkstančius keturis šimtus septyniasdešimt tris Eur 16 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Goda Ambrasaitė-Balynienė

Alė Bukavinienė
 Gražina Davidonienė
 Artūras Driukas
 Sigita Rudėnaitė
 Donatas Šernas
 Egidija Tamošiūnienė

Paminėta tekste:**Bylos:**

3K-3-647-248/2015 Dėl skolos priteisimo

3K-3-454-969/2017 Dėl testamentu pripažinimo galiojančiu

e3K-3-79-823/2021 Dėl pereinamųjų nuostatų dėl nemokumo procesų taikymo juridinio asmens bankroto procese sudaromoms taikos sutartims

e3K-3-112-469/2021 Dėl Lietuvos Respublikos kredito unijų įstatymo nuostatų, reglamentuojančių apribojimus disponuoti kredito unijoje turimu papildomu pajiniu įnašu ir Juridinių asmenų nemokumo įstaty

Teisės aktai:

6.263 str. Pareiga atlyginti padarytą žalą

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas

1 str. Civilinio proceso įstatymai

Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas

93 str. Bylinėjimosi išlaidų paskirstymas

94 str. Bylinėjimosi išlaidų paskirstymas, kai byla baigiama nepriimant teismo sprendimo dėl ginčo esmės

96 str. Bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei

98 str. Išlaidų advokato ar advokato padėjėjo pagalbai apmokėti atlyginimas

296 str. Pareiškimo palikimo nenagrinėto pagrindai

345 str. Kasacinio skundo padavimo terminai

356 str. Bylos nagrinėjimas kasacinio teismo posėdyje

362 str. Kasacinio teismo nutarties įsiteisėjimas ir privalomumas

Lietuvos Respublikos įmonių restruktūrizavimo įstatymas

14 str. Restruktūrizavimo plano svarstymas ir tvirtinimas

28 str. Įmonės restruktūrizavimo bylos nutraukimas

Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. Pirmoji knyga. Bendrosios nuostatos

1.1 str. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso reglamentuojami santykiai

1.5 str. Teisingumo, protingumo ir sąžiningumo principų taikymas

Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymas

1 str. Įstatymo paskirtis ir taikymas

Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymas

3 str. Nemokumo proceso principai

21 str. Nemokumo bylos iškėlimo sąlygos

24 str. Restruktūrizavimo bylos iškėlimas kartu patvirtinant restruktūrizavimo planą

25 str. Teismo nutartis dėl nemokumo bylos

31 str. Ginčai nemokumo proceso metu

40 str. Teismo nutartis dėl nemokumo administratoriaus paskyrimo, neskyrimo ar atstatydinimo

44 str. Kreditorių susirinkimo teisės

68 str. Bankroto proceso supaprastinta tvarka ypatumai

- 74 str. Pradinės bankroto proceso administravimo išlaidos
- 75 str. Bankroto proceso administravimo išlaidų nustatymas
- 99 str. Galutinė bankroto ataskaita
- 104 str. Restruktūrizavimo planas
- 105 str. Restruktūrizavimo plano įgyvendinimo trukmė
- 106 str. Juridinio asmens dalyvių pritarimas restruktūrizavimo plano projektui
- 107 str. Kreditorių pritarimas restruktūrizavimo plano projektui
- 110 str. Restruktūrizavimo plano teikimas teismui
- 111 str. Restruktūrizavimo plano tvirtinimas
- 114 str. Juridinio asmens restruktūrizavimo bylos nutraukimas
- 116 str. Galutinė restruktūrizavimo ataskaita
- 155 str. Pereinamosios nuostatos dėl nemokumo procesų

Dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymo Nr. 1R-261/1K-355 „Dėl minimalios valstybei priteistinos bylinėjimosi išlaidų sumos nustatymo“ pakeitimo